

vizsgálatok alapján fajdiagnostikát állítottunk fel. A vörös vértest számot és vérfesték tartalmát a szokásos metódusokkal állapítottuk meg. Eredményeink feldolgozásánál azt találtuk, hogy a vörös vértest szám és vérfesték tartalom a fajisággal arányosan változik, ezek csökkenését a következő sorrend jelzi az európai fajokon:

Északi

dinári

földközi

keletbalti

alpesi

Vizsgálataink eredményei Szeged és környékének (Dorozsma, Sándorfalva, Kistelek, stb.) faji megoszlását illetőleg megfeleltek várakozásainknak. A vizsgált egyének túlnyomó része u. i. keletbalti, illetve keletbaltias faji jellegű volt. E csoport tagjai nem annyira Szeged, mint inkább a környék lakóiból kerültek ki, nagyjából földművelők voltak. Százalékos arányban az északi, északias fajúak következtek. Jórészt városiak, műveltebb néposztályhoz tartozók voltak. Körülbelül azonos számmal fordultak elő anyagunkban alpesiek és dináriak. Elenyésző csekély számban földköziesek. A városiaság jellegének megfelelően az erős keveredést mi is konstataáltuk, amennyiben legtöbbször jól felismerhető keletbalti alappal az egyéb európai fajok kombinációit is megtaláltuk.

Már említettük a faj jelentőségét a társadalom életjelenségeiben, ily szempontoknál fogva értékes egy város, egy vidék fajiságának — faji megoszlásának — minél pontosabb megismerése. Megismerve egy közület faji megoszlását sok olyan, eddig megmagyarázhatatlannak látszó problémát, melynek mélyében a faji különbségek rejtőztek, megérteni tudunk.

Huszár György és Sziráky István.

KÖNYVISMERTETÉSEK.

Bálint Sándor: *Szeged népe.* Új gyűjtés I. Prometheus, Szeged, 1933.

A rokonszenves gyűjtő rokonszenves gyűjteményéhez nem igen szoltam volna hozzá kritikus hangon, ha ez más címen és más előszóval jelenik meg. Ismerem és igen nagyrabecsülöm a szegedi ifjúság munkáját, többek között a Szegedi Kis Kalendariumokat és csak őszinte örömmel köszönhetem minden-

kor az igazi magyar népi muzsika e jóízű és lelkes propagatorait.

Bálint népdalgyűjtésének kiadása tanuságot tesz amellest, hogy jól ismeri a szakirodalmat és magukat a problémákat is. A dallamok helyes osztályozása és lejegyzése feltétlenül igen használható és megbízható kis gyűjteménnyé teszi Bálint kötetét.

Igen örvendetes, hogy Bálint nem szakítja el egymástól azt, ami népnél élő egység, t. i. a dallamot és a szöveget és közöl dallamokat. Kár azonban, hogy csak bizonyos fajtájúakat közöl és kár volt ezért azt a címet adni kötetének, hogy: Szeged népe. A cím után ugyanis mindenki azt várná, hogy Szeged egyetemesebb népdalvilágáról fog képet kapni. Bálint meg is erősíti ilyenfajta várakozásainkat előszavával, amelyben a Felsőváros és Alsóváros történeti fejlődésének különbségére hivatkozva, külön kiemeli a régihez ragaszkodó Alsóvárost, ahol ő is gyűjtött. Evvel szemben a gyűjtés feltűnően túlnyomó többségben olyan új stílusú dallamot tartalmaz, amely java-részt országszerte ismert. Hangsúlyozni itt nem elterjedt voltukat akarom, hiszen régi stílusú dallamoknál is előfordulhat, hogy az ország különböző vidékein felbukkannak, hanem inkább azt, hogy azok a dallamok, amelyeket Bálint közöl, annyira egy családba tartoznak, annyira csak egy része az élő magyar dallam-kincsnek, hogy nem adhat hű és teljes képet még Szeged népe zenéje sem. Mindez elsősorban a melódia-közlésre vonatkozik, mert a szövegek között találtam olyanokat, amelyekről feltételezhető, hogy ma is még régebbi dallamokra énekelik őket. Egyáltalán szembeötlő, hogy az idősebb éneke-sektől származó anyag milyen elenyésző kis részét közli csak Bálint dallammal. Kár tehát esupa tempo giusto dallamot közölni, akkor, amikor maga Bálint állapítja meg, hogy az ősibb parlando rubato stílus a mostani 70—80 éves öregekkel végleg a sírba fog szállani.

„Asszonyok egyébként is alig dalolnak. Asszonyi állapotukhoz szinte csak a templomi éneklést tartják méltónak.“ Az előszó e két mondatát nem helyeselhetem. Gyűjtő tapasztalataim éppen az ellenkezőjét bizonyítják. Nemesak sokat gyűjtöttem koros asszonyoktól, de nagy általánosságban, ha az egyéni képességektől eltekintünk, jobb is asszonyoktól gyűjteni. Az asszonyok pontosabban, hűségesebben énekelnek, míg a férfiak, akik gyakrabban „duhajkodnak“, torzítanak el melódiákat. Nem találtam, hogy asszonyokat nehezebb megszólaltatni,

mint a férfiakat. Ha már nótázásra bírjuk, nótaszerető öreg asszonyok bizony szívesen elmondják mindazt, amit tudnak. Bálint Sándor gyűjtött 56, 62, 65 esztendőss asszonyoktól. Az ilyenek nótatudományát kellett volna jobban felhasználni. Igen érdekes, amit Bálint a szegedi paraszt (nem cigány) zenekarról írt. De miért nem közöl valamit műsorukból? Legalább néhány egyébként szöveggel énekelt dallamnak adhatta volna sajátosan díszített és hangszeressé vált alakját. Mindenesetre az is gazdagította volna anyagát, ha kiterjeszti vizsgálódását a népi zene egy másik területére: a hangszeres zenére.

Van még ezeken kívül előszavában néhány olyan apróbb és érdekes megfigyelése, amit jobban kiaknázhatott volna, ezekről most azért nem szólok, mert nem szeretném, ha hozzászólásomat csupán kedvezőtlen ítéletnek venné. Gyűjtésének érdemeit elismerem és dícsérő elismerésnek szánom, ha azt írom, hogy várom a folytatását. Legyenek kifogásaim olyan szempontok, amelyeket a következő kötetek majd kielégítenek és kiegészítenek. A helyi gyűjtők munkája belterjesebb lehet annál, amit átutazó gyűjtők végezhetnek. Állandóan a nép között élve, sok olyan zenei érdekesség figyelhető meg, ami esetleg nem is juthat a rövidebb ideig ott tartózkodókhoz. Ma, amikor a népzene tudományának érdeklődése nagyobb figyelemmel fordul a részletkérdések felé, mint eddig — érdekes bizonyossága ennek egy nemrég kezembe került romániai siratókról szóló tanulmány — bizony fontos hivatás vár Bálint Sándorra és társaira. Várom további köteteit, az egyházi népéneken kívül azokat, amelyeknek egysége méltó lesz viselni ezt a címet: Szeged népe.

Lajtha László.

KÉRDÉS.

56. kérdés. Ismeri-e az alföldi | ilyen hangalakban és milyen je-
magyar nép a *kócipor* v. *kóci-* | lentésben használják.
poros tájszót? Ha igen, hol, mi-

FELELETEK.

Feleletek a 34. kérdésre.

Sík: A homokbuckás pusztá-
kon a buckák által határolt na-
gyobb, legalább 5—6 holdas, ka-
szálónak alkalmas vízszintes föld-
terület neve. Pl. a halasi határ-

ban: Kobozi-sík, Szabó-sík stb.
a régi pásztortelepesről elne-
vezve.

Síkság: Egészen nagy, hegy
és buckanélküli síma földterület,
mint pl. Bácska.